

HALADÁS

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre 3 „ — „
 Negyedévre 1 „ 50 „
 Egyes szám 10 kr.

Hirdetések díja:
 4 hasábos petsor 5 kr.
 Nyitásban 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter. 6. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szombaton és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pércak hirdetések és reklamatok ide intézendők.

Előfizetési felhívás.

Lapunk Április 1-sőjével új évfolyamra lép, miért az előfizetések szives megújítását tisztelettel kérjük. Eddigi iránya lapunknak változatlan marad. Hü közlője leendő megye és város közérdekű eseményeinek. Megismerteti olvasóinkat a hazában s a nagyvilágban történetekkel, igyekezni fog újdonságokkal éleltségét fenntartani. Közöl avatott tollaktól ismeretterjesztő s közgazdasági cikkekkel, egy uttal szépirodalmi és mullattató olvasmányokról is gondoskodván.

Előfizetési árak:

Április — Juniusra 1 fr. 50 kr.
Április — Septemberre 3 fr. —
Április — Decemberre 4 fr. 50 kr.
 s szerkesztő és kiadóhivatal.

A háziipar érdekében.

Népünk megyénkben kizárólag a földgöngyökhöz tapad; attól függ sorsa.

Ha az a göngy eléggé termékeny, s az idő annyira kedvez, hogy a bevetett magot kifakasztani képes, még valahogy a falusi tenghet, de minden terméketlen év után nálunk az inség bizonyos.

Igy van ez jelenleg is.

A mult nyár nem volt képes anyit hozni a kamarába, a mennyi a tételre szükséges lett volna, pedig valami terméketlen évnék a mult évit nem nevezhetjük.

S a falusi egész télen át összegyűjtött kézzel fogyasztotta a mult évi termést, fogyasztotta addig a mig tartott s midőn elfogyott nem volt mihez nyulni, ott volt a két ép keze, lába és esze és magán nem tudván segíteni — az inség vette körül és küzdött és küzd az inséggel.

Egy egész telet, úgy szolva fél-évet áthényelni — minő visszás fel-fogása az emberi rendeltetésnek; midőn, ha az ember minden pillanatát felhasználja életének, még akkor is kérdéses a boldogulás.

Egyébbre kell valamire megtanítani népünket, hogy a téli időt saját boldogulására felhasználhassa — s ez a valami nem lehet más mint a háziipar a vidékeknek megfelelő egyes ágai.

Azért nem tudjuk eléggé dicsérni, tanfelügyelőnknek a köz. bizottsághoz be adott azon indítványát, hogy az egyes iparágak oktatási céljából Tordán a nyáron állami költségen póttanfolyam engedélyezése iránt fel-irat nyujtassék be a főméltóságú m. kir. vallás s közoktatási Miniszteri-umhoz.

Ez által az iparágak szélesebb körben s az egész megyében mesterekre akadnak s vajmi üdvös hatása leendő népünkre nézve már csak pár év mulva.

A magas kormány csekély költséggel valóságos jótéteményt tenne megyékkel, reményünk van hogy bizottságunk felirata nem fog figyelmen kívül hagyatni.

(—)

— Az angol hadsereg mozgostása gyorsan halad. A kormány, arra is számítva, hogy a tartalékosok behívása fölötti vita hosszúra nyulhatik, csak április 19 re tűzte ki a behívást; de tényleg a csapatok már jó részben zászló alatt állanak. A külföldön tartzkodó hadkötelesek engedélyt kaptak, hogy ne keljenek Angliába menniök, hanem egyenesen oda, ahova a csapatok küldetnek t. i. egyelőre Maltába.

— **Andrássy gróf feltételeiről** új versiót közöl a félhivatalos „Bohemia“ Ennek bécsi levelezője szerint a bécsi kabinet ezeket követeli Oroszországtól az okkupáció csak egy évig tartson az okkupáló csapatok száma leszállítsassék 25.000-re, orosz bizottság helyett európai bizottság nevezessék ki, Szerbia Bulgária felő kárpótoltassék, hogy a Hercegovinából a tengerig szabad legyen az ut, Montenegró ne kapjon kikötőt, és a görög elem oltalmazassék.

— **Bretiano Berlinben** nem csak Bismarck herceggel, hanem a trónörökösrel is értekezett. Mint egy mai sürgöny jelenti, Károly fejedelem el van tőkélve lemondani, ha Bessarabia elvesztése elkerülhetetlen. — Ez okból Vilmos császár személyes intervenciója várható Sándor cárnál.

Dalkörünk köréből.

Tisztelt szerkesztő ur! Miután többek által felszólítottam, hogy magyarázam meg a pártoló tagok együletünk iránti kötelezettségét és jogát — bátorvagyok az alább következő sorokban törvényeinkben foglalt pártoló tagok iránti kötelezettségeket — ide iktatni. Méltóztassék közölni becses lapja által a nagy érdeknél olvasó közönséggel és különösen az igen tisztelt pártoló tagokkal.

A pártoló tagok jogai és kötelezettségei:

1.) „Pártoló tag hazánk minden rangú és rendű polgára lehet, kit a dalkör valamely tagja saját felelőssége mellett ajánl, s kinek egy polgári állása, mint felelőtlen jelleme annak lehetőségét ki nem zárják.

Pártoló tagsági díj egy évre 2 frt. o. é. melyért két rendes dalestélyt tartozik adni a dalkör. Ez összeg félévénkénti részletekben is fizethető. Pártoló tagság legalább egy évre kötelező.

2.) A pártoló tag felvétele a titkárnál való bejelentés után eszközöltetik a választmány által.

3.) Minden pártoló tagnak joga van két dalestélyen a saját személyére szóló szabad jegyen kívül még két jegyhez

családjá részre. (Hogy az együletnek ne kerüljön kiadásába, mi e pontban érintett szabad jegyet és a két család tag részére járandót — egy jegyben állítottuk ki, alája irván: „e jegy csak három családi tagra érvényes“ —

4.) Kivételes esetekben pl, ha a dalkör rendkívüli dalestélyt vagy jótékony czélú előadást rendez — a 3-ik pontban foglalt kedvezményt nem élvezheti. Azonban az igazgató választmányának gondoskodnia kell, hogy a pártoló tagok ily alkalmakkor is előnyben részesüljenek.

5.) Elismert ének — és zeneképességgel bíró pártoló tagok, ugy a próbákon, valamint az előadásokon, közreműködhetnek.

Ezeket valék bátor törvényeinkből kiírni és tudtul adás végett a t. szerkesztő urhoz küldeni.

Barabás Ábel
titkár.

POLITIKAI HIREK.

Bécs, április 10. A „P. C.“ egy bukaresti közleménye szerint tegnapelőtt a muszka első és nyolcadik ezred Rusesukból Gyogyevo felé kezdett nyomulni, hogy megszállják a gyogyevo-bukaresti vonalat. A román kormány e foglalási szándékot annak tulajdonítja, hogy meg akarják félemlíteni a kedélyeket. (P. C.) Az angol lapok jelzik Muszkaország engedékenységét. (A Gorcsakoff-féle jegyzék még ismeretlen volt.)

A „Berliner Tagsblatt“-nak sürgönyzik Bécsből: Daczára a kedvező kongresszusi híreknek, itt a kongresszus bizonytalannak tekintetik, mivel már a törökök részéről oly esemény áll küszöbön, mely minden békes kiegyenlítést illuzoriussá tesz. — Anglia és Ausztria most már minden egyes pontra nézve megegyezett.

Berlin, április 10. Az udvari körök hangulata hirtelenül békessé vált. Azt hiszik, hogy Muszkaország közt egyrésztől és Anglia s Ausztria-Magyarország közt másrésztől meg fog indulni az alkudozás a sánstefanoi békekötés módosítására.

Egy hivatalos szent-pétervári sürgöny jelenti, hogy a muszka kormány életkérdésnek tartja Ausztria-Magyarországgal megegyezni.

A muszka és az itteni kormány közt történt megegyezés folytán Bulgáriában több helyen szerb katonaság fogja felváltani a muszka őrsegget, hogy ez minden pilanatban más hova legyen áthelyezhető.

A bécsi kormány arról értesítette volna a portát, hogy a sánstefanoi békekötést minden erejével meg fogja hiúsítani.

Kalkutta, április 9. Az indiai angol hadsereg hadilábra állítottott.

Savfet pasa tegnap átnyujtá a szultánnak Salisbury jegyzékének

fordítását. — A kormány egy kiáltványa felszólítja Thessalia és Epirus lakosságát a hűségre és a rendezavarók eltávolítására. A kormány el van határozva minden rendelkezése alatt álló eszközökkel helyreállítani a rendet. A kiáltvány elősorolja a reformokat, javításokat és jogokat, melyekben Thessalia és Epirus a békeszerződés folytán részesülni fognak.

Konstantinápolyból a napokban jelentette a „P. C.“: Layardnak újlag sikerült az oroszok türekvését a portán eliensulyozni; annak bizonyítékául szolgál, hogy Layard a mult napokban Keuf és Ozman bászakkal, a két legbefolyásosabb katonai személyiséggel hosszabb értekezletet tartott. Tekintve az óránként feszültebb angol-orosz viszonyokat, ez eseménynek nagy fontosságot tulajdonítanak.

Gorcsakoff kijelentette Ghykának, hogy ha az oláh kormány óvatmer emelni a sánstefanoi békekötés ellen a hatalmaknál; a muszka hadvezérlet legott utasítatnék Oláhország megszállására, alkotmányának felfüggesztésére, s hadseregeinek lefegyverzésére. Kijelenté azt is, hogy két muszka hadtest már meg is kapta az utasítást Oláhország megszállására.

A kis önképző-körök.

(Folytatás.)

Az elemi-iskolában nagy élénkséggel és szorgalommal kezdi meg a gyermek a tanulást. Jó kedvvel tanul, de nem lévén elég taneszköz sem szellemi sem testi vidorságának, eleveenségének megtartására és továbbfejlesztésére, hovatovább, mindinkább veszteti tanulási vágyát, önbizalmát. Elannyira, hogy a közép-tanodai osztályokban már csak kényszer-eszközökkel lehet megtartani, hogy egészen el ne bukják. Bizonyos buskomorság, lágyemelegség és önelégületlenség látszik mindenikben. Testök hervad, erejük fogy, mint kit lassu méreg emészt. Ezen korokban hagyják el az iskolát legtöbben s mennek más pályán keresni kenyeret és boldogságot. A legtöbben pedig ilyen készülettel és lelki borongással érik el azon időt, midőn előttük valamelyik olvasó-egylet-könyvtár megnyílik. Ekkor ők, kik eddig még semmiféle könyvecskét nem olvastak, most vezető nélkül 15—20 éves ábrándos szenvedélyvel kezdenek egyszerre a rósszabbnál rósszabb regények olvasásához. Olvasnak éjjel és nappal dühös szenvedélyvel, feledve a kötelesség teljesítése, a kihagyott leckék tanulása s a mulasztott órák száma növekedik nagy sokasággal.

E korban az a hatása van az élmegő regények olvasásának — az eddig elhanyagolt és semmitsem olvasott olvasó lelkére és szellemére — hogy az olvasó megkedvel egy regényhős — jellemet és azt hamisan elsajátítja, magáévá teszi. Így lesz egyikből jó tanuló, munka-szerető, a másikkól pedig munka-kerülő rosz semmit tevő. Az egyikből kalandor, a másikkól ábrándos magába zárkozott. Az egyikből áll hős, ki vív, erősíti magát s minden képzelt megsértőjét párbajra hívja ki; a másik a kártyás — kéjőadász és vig pajtásokat szerető és azok rosz társaságát igen busason fizeti meg. Hány nagy-reményű ifjú vált el ilyen készülettel a főiskolától, egyetemről s ment a nagy világba elkölteni még megmaradott filléreit vagy elment a városi és vármegyei hivatalhoz hátramozdítónak, vagy elkullogott haza az ekeszarva mellé földesurnak.

Ime ilyen ifjakat neveltek az iskolák a legújabb időkig. Ezért van hazánkban az a sok hiu, önző — és nagyravágyó ember „Kiknél a hazának fénye nem ér annyit, mint a hiúságnak mulandó osillama.“ Ezért van az a sok munka-képtelen ember kit kény és kedv szerint lök a sors idébb odább — egyik kegyelem kenyérből a másikba. Tisztelet és elismerés azon keveseknek, kik egy jobb szellemtől vezéreltetve, — annyi csábító körülmények dacára — meg tudtak állni s fel tudták küzdeni magukat a kor színvonalára. Azon helyet pedig, melyet számokra az állam, társadalom vagy egyház kijelölt híven és becsületesen töltöttek be. De hála isten! Ma kedvezőbbek a viszonyok és körülmények a tanulóokra nézve. Édes hazánk, visszanyervén önkormányzati jogát, honfiai buzgósággal küzd gyermekeinek boldogításáért. A nép-nevelés törvényileg biztosítva, szabályozva van. Most már a testi-erő kifejtéséről is gondoskodva van, a mennyiben a törénaszat-tanítása minden iskolában kötelezővé van téve. A szellemi tehetségek kifejtésére pedig nemesak hogy

számítalan taneszközzel rendelkezünk, hanem a mellett a gyermekek számára irt képes könyvek és sok szivnemesítő, hazai és külföldi, gyermeki és ifjúsági iratokból könyvtárt lehet berendezni s a számokra irt szaklapokból válogatni lehet.

(Folyt. köv.)

Levelezés.

Kövend, 1878. április 8-án.

Tisztelt szerkesztő ur! Az aranyos széki birtokossági vagy on ügyében, mint képviselői tag Kövend részéről én is szerepelvén, Magyar Pál ur midőn a fennebbi czim, ellen a Haladás több számaiban is ismereti állás pontját; csekély személyemet úgy mutattja bé az engem ismeretlen olvasók előtt mint a kit azon ügyben, a legnagyobb mértékben önzés vezérelt!

Engedje meg hát szerkesztő ur; hogy csak is a személyemet illető támadásra hadd felelhessek meg én — egyebekre ám feleljen meg Magyar Pál uramnak képviselői tag uram.

Nem igaz Magyar urnak azon állítása a mit a Haladás 27-ik számában vélelem mondat el, t. i. ő az Istentől küldött bizalmi férfi közvetítését sem fogadja el. . . . Én ilyen szavakat nem szoktam használni, s akkor sem használtam, de oly nagy férfi sem vagyok hogy csak is érettem az egész birtokosság képviselője utánam induljon, márpedig Magyar urnak ajánlatát nem én nem fogadtam el; de senki sem fogadta el.

Az sem igaz, mintha aranyoszeknek osztatlan vagyonából akár Kövend akár én Tanka Samu nagy birtokos, mint hasonlóvá elődeimnek méltó jellemű jógutoda — mely jellemzést különben szívesen vehetek, mert elődim is becsületes szegény emberek voltak — néhány száz hold erdőt és a bogáti 3000 forintot érő legelőt használnók, semmit érettek nem fizetvén, s így bitangolván: mert a mit használtunk, és ma is használunk, az nem a szék osztatlan vagyonához tartozó, hanem becsületesen örökölt, vagy szerzett tulajdonunkat képező birtok.

És így nem lévén igazak ezen állításai természetesen a legnagyobb igazságtalanság azokból következtetve levont azon állítása is; hogy engemet ezen ügyben az ön érdek vezérelt volna.

Külömben Magyar ur, mint gondolom, csak is élvezve gonyolodni kíván vélelem czimezvéen engemet nagybirtok-

kosnak, a ki pedig a megyében virilis sem vagyok — és önzőnek állítván engemet ez ügyben, a ki pedig előtte is és minden becsületes ösmorőseim előtt csak is úgy lehetek ismert mint a kit a közügyekbeni részvételémnél soha önződek nem vezérelt.

Avagy ha komolyan akarja vétetni engem nem ismerőkkel ellenem insézett vádját a mit közbevetőleg mondva igazán nem hiszek, és a mire asztán igazán rá illenek a mondat „ignotos fallit, notis est derisui“ — ám bizonyítsa is be adatokkal, mikor és mely közügyben vezérelt engem önzétek? mert különben felkérem engem nem ismerő olvasókat hogy nemtelenül rágalmazónak tartsák.

Higgye el Magyar ur, őszintén sajnálom hogy kivált ezen ügyben is a szenvedély által annyira elragadtatni engedte magát a minthogy az annyira kiérzik, és tűnik védekezéséből — mert csak annak tulajdonlathatom; hogy oly sok kitűnő hivatalt viselt, viselő, és azokra pályázólag fellépő hírneves férfi léte, oly sok egymásnak ellent mondó állításokat össze halmozott a melyeknek aztán nyomatékosabb — Ponderansabb — részével ön magát veri meg.

Lássa Magyar ur, mi a régi jó aranyoszekbe, jó darab ideig egygyütt valloittuk volt nagy hazánkfiának Deáknak elveit — a kit közbevetőleg mondva én soha sem hagytam el. — És Deáknak volt egy böcs mondata, melyet beszédjeiben többször érvül használt: a szenvedély rosz tanácsadó. kár hogy, kivált ez ügyben Deák e jeles mondatáról megfeletkezett.

Tanka Samuel.

M-Ludas, 1878. Április 9-én.

A maros-ludasi felső népiskola részére. Báró Splényi Gézáné született Baresay Alexandrin ó nagysága egy igen szép kitömött Sas nagyságu füles Baglyot ajándékozott, ezen kívül 100 darab különféle ásványt, fogadja a nemes bárónő iskolánk érdekében tett szives adományáért forró köszönetem.

Nyarádi Dénes,
felső népiskolai igazgató.

A maros-ludasi kisegítő takarékpénztár, — szövetkezet — a maros-ludasi elemi és felső népiskolai szegény tanulok felsegítésére — az 1878-ik év havában tartott közgyü-

lésén a jótékony czélokra eső osztalékból 37 frt. 50 krt. adományozott fogadja a nevezett intézet igen tisztelt Igazgatósága a szegény tanulok nevében is forró köszönetemet.

M-Ludas, 1878. Apr. 8-án.

Nyarádi Dénes,
felső népiskolai igazgató.

A mezősegről.

A mint észre vettük megyénkben mindenütt a közgyámok, adószedők és előjárók újbóli megválasztásával foglalkoznak, az ezen teendőikkel megbízott közegek. Hallomás szerint ép ezen utóbbiak megválasztásán működik Egerbegy járási szolgabíró ur is; a minél fogva J. Detrehemiek tisztelettel kérjük a t. szolgabíró urat miszerint, a választás napját legalább 48 órával előbb velünk tudatni sziveskedjék, annál is inkább, mert enaber emlékezet olta nem viseltettek oly nagy érdeklődéssel ez ügy iránt mint most roppant pártoskodások és korteskedések ejtetnek minden felől, helybéli lelkész Hetiegán János urnak ugy látszik, nagyon szívére fekszik a dolog, mert már — több egyheténél, hogy az általa kijelölt egyénekét káridálja a választásra. — Hanem, a jó pásztor mondjon le az afele közgazgatási dolgok elintézéső, szoritkozók a saját hivatalában bevágo ügynek elintézésével győződjék meg a leikes pástor hogy a közigazgatás egyenes útján, a furfangos és sok teketóriával járó papi érdekeket szerepelni semmi szin alatt nem engedjük.

S.

Értesítés.

A „tordai dalkör“ ig. választmánya által az e hó 14-én tartandó dalestély rendezésére kiküldött bizottság ugy a meghívokat, mint a pártoló tagokat illető családjegyeket szétküldötte. Azonban ha bárki az illetékesek közül tévedésből akár a meghívót, akár családjegyét nem kapta meg: sziveskedjék nevét dal-

TÁROZA

A keleti kérdés hajdanában.

— Történeti visszapillantás. —

A török birodalom szétdarabolása nem új eszme. Sokszor és sokan, mindjárt a keresztes háboru után álmadoztak erről. Így Franciaország államférfiai Sully világosan utal egyes irataiban arra, hogy felsőges ura IV. Henrik komolyan foglalkozott volna e keserű almával, de nem mert bele harapni. De még jóval a nagy király előtt ez eszmének több szószólói voltak; minek oka természetesen kimagyarázható abból, hogy a francziák a keresztes hadjáratok alkalmával rendszerint kolompok voltak. A legutóbbi s csaknem legrémesebb keresztes hadjáratban teljesen ők szerepeltek. 1396-ban Merész János a franczia, flandriai, burgundi lovagokat vitte a keleti vérmezőre. Ekkor történt az, hogy Bajazet kegyetlenül meszároltatta le a foglyokat, csak azokat kímélve meg, kiktől busás vált-

ságdíjat remélt. Jánost két évi fogság után szabadon bocsátván, e szavakkal eresztette utra: „fogadom, hogy lovam szent Péter oltáráról eszi nem sokára a maga abrakát.“

János fia ünnepélyes esküt tön, hogy bátor esatában veri le a hitelenek táborát. De biz abból semmi sem lett; a jó királynak otthon is ugy meggyült a baja, hogy minden jó szándéka mellett sem vihette ki tervét.

Később az V. Károly által megalázott I. Ferencz franczia király titkos szövetségre lépet a nagy Szolimánnal, ki ennek folytán könnyű szerrel lehetett Rhodus és Belgrádnak urává. A szövetséget annyira titokban tudta tartani, hogy a szék erősen hitte, miszerint Ferencz van hivatalra, hogy a szent földet a mozlimektől visszafoglalja. Az ő nyomán járt el IX. Károly is. Sürgettek mindenfelől a török faj kiirtására; ámde Károly tanácsosai kanccsal szemmel néztek az osztrák-ház-

ra, s fülök botját sem mozdították meg.

A szétdarabolás terve azonban ott feküdt a papiron. Egy franczia hős és író, ki Rudolf idejében tizenegy hadjáratban vett részt, 1588-ban „a török birodalom hanyatlásáról“ irt egy terjedelmes munkát. Utal ebben ez állam belső gyöngeségére s kifejezi azon reményét, miszerint pár év múlva sirja szélén áll. Melleleg megemlítjük, hogy jó hős, jó író lehetett, de kegyetlenül rosz jós.

Egy La-Nove nevű franczia államférfi egyenesen a pápát okolja azért, hogy a törökök Európában meg tudták vetni lábukat. Béküljön ki, — írja — a római s görög egyház, Spanyol és Franciaország, szövetkezünk a lengyelekkel, s négy év alatt megtörhetjük a kevély Törökországot. Több oldalról támadtatván meg, egy évet számít Magyar-s Görögország meghódítására; másik évben megszerezhető Belgrád a száraz földön; míg a tengeren az angol-spanyol hadsereg nyomul előre. Azán

a dardanellákra kerülhet a sor, mikorra már a nagy ur Asziába menekül, s Konstantinápoly ostroma nem fog sok időt igénybe venni. Ez volt IV. Henrik államférfiának La-Nove-nak nagyszerű terve, mely azonban hajótörést szenvedett, a mennyiben a nemes franczia király Ravalliac törétől szíven találva vézett el. Medicis Mária szintén törökökellenes volt. Egy Pellier nevű hitvány kalandor a törökök ellen régebben írott dühös lármázást, új czimlappal ellátva, saját neve alatt mint maga munkáját adta ki, holott a mű eredeti szerzője Lusinge még akkor élt. Ez s aztán meg XIII-ik Lajos római követe erősen ösztönözte Medicis Máriaat, hogy használná föl összes tekintélyét az ottomán birodalom végleges összetörésére, megemlítve miszerint a török nemzet oly közel van már haldoklásához, hogy mint a korhadt fának, elég egy rázás, földre dől.

(Vége köv.)

köri gazda Ménasági Ottó ur kereskedésében kített ivre feljegyezni, vagy feljegyeztetni. — Ugyanitt, vagy bármely működő v. pártolótagnál jelentkezhetni pártolótagságra is ki azt az egylet titkáranak B. A. urnak a névkönyvbe való bejegyzés végett azonnal bejelenti. Ujjonnan belépő pártoló tagok ugy a jelen, mint a következő rendes dalestélyre azonnal megkapják saját családjukra szóló tiszteletjegyeket.

Midőn a rendező bizottság a dalkör pártoló tagjait és a nagy közönséget ezekről értesíti, egyuttal következő felvilágosítással szolgál azoknak, kik a dalestélynek tánczczal való egybekapcsolását nem helyeslik. Ugyanis láttuk, hogy még az „olesó“ fillér-estélyeknek is, bármily nemes és élvezetet nyújtó programmal birjanak, — főingerét a táncz adta meg, hát aztán egy dalestély hává lenne azzal az öt kardallal, akármily kitűnő előadás mellett? oda, hogy akkor megjelenne ama 20—25 személy, kik így sajnos, elmaradna körül belől 50—150 személy, kik így megjelennek. Világos tehát, hogy így deficittől hevesbé tarthatni és hogy a dalkör egyedüli czélja: „a közönséget a nemes élvezetek iránt fogékonytá tenni“ inkább el lesz érve, a mennyiben a táncz, ez ártatlan eszköz és időöltés nagyobbocská közönséget is képes összehozni. Szóval mi úgy gondoltuk, hogy a dalestélynek egy kis házias tánczczal való összekapcsolása czélszerű dolog. Mert így megjelenhetik az is, a ki a dalügy iránt érdeklődik, nemkülömben azok is, kik elég ártatlanok már a 2-ik darab előadásánál így sohajtani fel a költővel: „Bár már vége lenne e kegyetlen állapotnak.“

Torda, 1878. april 12-én.

a rendező bizottság.

Közigazgatási bizottságunk ülése.

(april 10-én.)

Ma tartott a rövid bizottsági ülés br. Kemény György 6 naga elnöklete alatt.

Alispán hivatalos elfoglaltatása miatt a gyűlésen jelen nem lehetvén főjegyző Rédigér Béla olvassa fel az alispáni jelentést, mely szerint a közbizottság meg nem zavartatott, az inség pedig M.-Szakál, M.-Kapus, Gerebenes, Lekenese két Ikládon béállott s állami segélyt osztatott ki. A mező gazdaszat szakreferensül az ipar és kereskedelmi miniszter egyik rendelete értelmében Miksa Elek, Bors Albert, Szentpáli Ignátz, Lengyel Ádám tagokra bizott.

A belügy miniszter lelküldi a Joannett ügyet; a miniszteri határozattal szorint a fegyelmi eljárás bevezetésére fenn forog az ok ugyan, azonban ez ttal nevezettet csak megfeddeni rendelte el. A bizottság a dorgatorium elkészítését a főjegyzőre bizza.

Főados és posta s táviráda referens elmaradásukat indokolták.

Kir. adóielügyelő havi jelentése szerint: a f. év febr. végéig hátrálék az 1877. év végéig terje ő tartozásokból tett 112093 frt. 3 krt. ebből a f. évben befizetteteit 6622 frt. 61 kr, maradt hátrálék a multa 105,470 f. 42 kr. Ehez járul a f. év 1-ső évnegyedi adó részlet 95,893 frt 74 kr, melyre befizettotett márcz. hóban 10968 frt. 32 kr, maradt

tehát hátrálék a f. évi tartozásra 84,925 frt. 41 kr. s így összes hátrálék folyó év martius végén 190.395 frt. 83 kr.

Arvaszéki elnök havi jelentéséből kiemelendő hogy hátrálék darab a mult hóról apr. hóra átjött 0. A gyámság alattiak létszáma apr. 1-én tesz 7257-ot; a gondnokoltak létszáma 35-öt; az egyes árvai pénztárban van aprilis 1-én 24377 frt. 60 kr; az összesített árvai pénztárban pedig 3956 frt 83 kr.

Kir. mérnök Andrassy Nándor jelentését az állami utak állapotáról stb. bizottság tudomásul veszi, valamint elhatározza a feliratot hogy a Kocsárd-m-ludasi vasut vonalon a 6 sz. őrház állomása a kezei 8 számhoz tétessek át.

Bartha Gergely tiszti ügyész több kihágásos ügyet ad elő.

Czigereán János, behívott aljegyző pedig a katonai ügyekben referál, — egyik referára sem bírt fontosabb ügygel.

Moldován Gergely, kir. tanfelügyelő, több községre az 5% iskolai adónak kiróvását indítványozza, az aljárni állami iskola felszerelésére vonatkozó tervek, költségvetések, és szerződéses felterjesztettek; a tordai polgári leányiskola felszerelésére vonatkozó munkálát megingetett; a miniszter tudomásul veszi a maros-ludasi román iskola bezáratására vonatkozó bizottsági határozatot, a felvinczi állami iskolához egy segédtanonói állomás rendszeresítettik, a gyéresi iskola részére utalványozott állami segély keveseltetvén, az iskola bérszerződése felterjesztésével felirat határozatott: az ipar oktatás érdekében Tordán. egy pottantolyam elrendelése kéretett; a m. ludasi iskola felszerelésére vonatkozó tervek felterjesztettek stb.

Kir. ügyész Csekme Béla kimerítő jelentést ad be a biztós ügyi, állapotokról, rabok létszámáról, figyelmi ügyeiről stb. s ezzel a gyűlés délelőtt véget ért.

r. i.

H i r e k .

— A városi és megyei hatóság-hoz egy komoly szavunk volna: Minden napieset, hogy Tordára a vidékről dyphtheritis betegek huzoztatnak be és itt ápoltatnak, elhalnak s eltemettnek, vagy félhalva ismét kivitetnek. Oly tény mely csak hanyagság, a törvénynek nem ismerése, vagy akaratos megszegése idézhet elő. Feledik az illetők, hogy Tordának 9 ezer lakossa, több tanintézte becsődített ifjusága van és a járvány behuzozlása esetén több veszélyt hozhat a városra, a megyére, mintha az egyes községekben szorványosan szedné e kor áldozatait. Feledik, hogy a kór kiütése esetén a tanodák bezáratnának az áldozatok nagyobb száma kivántatnék a 4 ezer gyermekkel bíró várostól. Komoly intézkedést kérünk, mert hatóságainkat isten és törvény előtt felelőssé tesszük e vétkes hanyagsággért s minden erőnkkel iparkodni fogunk megtörölését kieszközölni — mert az utókor, az ifjuság egyetlen kinsünk, melyet első sorban gondolni tartozunk. S mily könnyen lehetne e bajon segíteni, ha a vámházakban az örök a betegek visszautasításával bizatnának meg, a megye pedig szigoru rendeletet köröztetne, az ily betegek ide-oda huzozlása ellen. Itt mondhatják, hogy „csak nem hagyhatják meghalni a falusit!“ — Nem ide; a kisebb bajt a nagyobb veszélyért mindenki viselni tartozik s iparkodják addig a mig a beteget behozza gondoskodni az orvos kiviteleről, mert ez is épen anyi, sőt kevesebb időbe kerül. Mi esetleg a belügyminiszter ő nagyméltóságához is folyamodni fogunk előjárásaink ezen nyilvános és szorfelett veszedelmes mulasztásai miatt. Több városi polgár.

— A kormány mint haljuk, nem teljesítheti a Tora-aranyosmegyei bizottság azon kérését mely szerint a Gyéretordai vasuti vonalat kiépíteni kérte, a pénzügyi viszonyok erre ma alkalmatlanok.

— A felvinczi állami elemi népiskolánál a közoktatási kormány még pgy tanitónói állomást rendszeresített. Ez intézetnek tehát négy tanereje van. A tanulók száma 200.

— Dalkörünk holnap estélyt ad. Felesleges figyelmébe ajánlanunk derék egyletünket a közönségnek. Az estély sok élvezetet ígér s hisszük, hogy pusztán ígérte nem marad. Menjünk minél többen e kedves estélyre

— Fillérestélyeink ugy látszik elmaradnak, Beáll mindjárt a munka idő — aztán vége a fillérkedésnek. — Sajnáljuk felette, hogy jótékony czélok kárt szenvedtek ezen estélyek nemo-ba maradása által.

— Figyelemre méltó. Azon helyt vagy közelfekvő helységeben lakó t. zongoratulajdonosok, kik ó-vagy ujszerkezetű zongoráikat ju tányosan s pontosan felhangoltatni kívánják, sziveskedjenek ezt tek. Volz és Társa urak könyvkereskedésébe küldendő pár sorral tudatni.

— Vajudnak a pártos egerek az országgházban, egyesülni akarnának egy szent és hazafias cél körül, hogy a Tisza kormányt megbuktassák. Ilyen hazafias (?) eljárás valóban meglepő, mert ez tetőzi azon személyeskedő kisinyes politikat, melyet az ellenzék eddig folytattak. Drága, hazafias elv és magyar szent hazaszeretet jöjjön el a te országod mert a mióta a sz. ujjvári patika párt férfai (?) is nyomnak egy votumot a dolgok folyásában azóta — mindkettő sokat szenvedett.

— Biztos kézből vett értesülésünk alapján megirhatjuk, hogy a topanfalvi járás igazság ügyi tekintetben már a napokban a tordai törvényszékhez esatoltatik.

— A „vörös kereszt“ hajói közül melyek az ó-budai hajógyárban készültek egy három uszály hajoval ma délelőtt indult utnak lefelé. Egy darabig az akadémiánál állt és sokan nézték. A másik délután, s a harmadik este menend szintén három-három uszályhajóval sebesült szállító útjára, anélkül, hogy a pesti partokon megállanának. A hajokat ma sok katonai egyéniség megtekintette s mindenki a legnagyobb melegedéssel nyilatkozott a célszerű berendezésről. Miután a fizetés megtörtént immár semmi akadály nem forgott fön az elindulásra nézve. Némi áldomás féle is volt, tegnap este Mosino ur vasorát adott, amelyen kivüle még Raggovout Pál báró, Málnay hajógyári felügyelő és Medgyaszay forgalmi igazgató vettek részt. Ma délelőtt villásreggeli fejezte be az áldomást.

— Ellensége a töröknek. Tegnapelőtt a kismező-utczában Matsek József krakkói születésű 26 éves körmives legény minden ok nélkül rárohant egy ott haladó török tisztre, s miután a rendbízott figyelmeztetése nem használt a garázda fickót letartoztatták és négy nap fogságra ilélték. De mivel kitűnt, hogy helyben foglalkozása, sőt még szállása sinos, büntetés kiállása után tolonc uton haza kísérik.

— Az ujonnan feltalált jelző készülék, mely Banovics Kajetán műve, a kassa-oderbergi vasut vezérigazgatójának nyilatkozata szerint a legtökéletesebb az eddig létezők közt. E vasut vonalon említett készülékkel hosszabb időn át tettek kísérleteket jó sikerrel. A párizsi világi kiállitáson szintén helyet fog venni. Az e készülékkel, tett kísérletnél Péchy min. is jelen volt és gratulált Banovics urnak.

— „Angyalom, te tetszel nekem.“ Egy fiatal hölgy, D. kisasszony, haladt végig az Ujtéren, midőn egy Hahn Ernő nevű munkás hirtelen megállt és azt mondá: „Angyalom, te tetszel nekem.“ Az ölelés oly tüzes volt, hogy D. kisasszony s földreest és esésében magával rántotta Hahnt is. Gyorsan föl-emelkedtek mindketten. A hölgy annyira megijedt, hogy egy szót sem tudott ki-ejteni. D. kisasszony aztán fölteté, Hahn pedig lefelé haladt. Néhány percz múlva visszatér a kisasszony s felkereste Hahnt, ki az Ujtéren maradt és azt mondá neki, hogy esése alatt kiesett zsebéből tárczája, melyben 32 márika volt. Hahn gunyosan fordított hátat a leánynak. A leány nagyénjeért sietett, kívül visszatérve rámutat Hahnra, de ez csak gorombasággal válaszolt midőn a nő a pénzt követelték tőle. Nem volt tehát más hátra, mint Hahnt egy rendőrral elfogtatni. Vádoltát eleinte makacsul tagadott mindent s csak később vallott be annyit, hogy midőn az esésből fötemelkedett 2 markot emelt föl a földről. E 2 markot mesolyogva mutatá tárcsának és a tárcsák a törvényszék előtt lehetőleg pártolták vádlottat, azt mondán, hogy csak trefát akart üzni a kisasszonnyal. Ezekkel szorben három gyermek, épen akkor a közelben játszván, azt bizonyítják hogy nekik ugy tetszet, mintha Hahn a megölt leány ruháján motozott volna. A törvényszék komolyan is fogtafel a dolgot és vádlottat nyilvános sértés és lopásért 6 heti börtönrre ítélte.

KÖZGAZDASÁG.

A trágyázás vagy a földnek időnkénti javítása.

(Vége.)

Ez ugyan is abból áll, hogy a a trágya gödreinket olykor szarvasmarha vagy lovak által keményen összetapostatjuk. Ennek ismét azon egyszerű oka van; mert minél jobban össze áll a trágya: annál huzamosabb idő alatt történik az érelés.

Ha különböző trágya nemeket vegyitünk össze legfőbb dolgunk legyen azok kezdésénél hogy jól összekeverjük.

Végre szóljunk a trágya kezelés harmadik módjáról a midőn is azt egyenesen a szántó földre hordjuk ki.

Ott hol szántóföldeink tagosítva vannak, ez könnyebben megtörténhetik és különösen akkor, ha ezek gazdasági udvarunktól távol nincsenek. A trágya ily kezelésének legfőbb előnye az, hogy annak azonnali kihordásával idő és költség kíméltetik. Igaz ugyan hogy a trágyának künn a szántóföldön való kezelése soha sem történhetik oly sikerrel mintha az udvarunkon mindig kezünk ügyében van; mert így ha kivált forró nyáron annak száradását veszszük észre, nincs alkalmunk azt hig trágyaléval öntözni.

Kik a trágyakezelés ily módját czélszerűnek vélik gazdaságunkba: legelső gondjuk legyen az alkalmas gödröt elkészíteni, oldalait és tetejét a trágya gödröknek földdel kell fedni; ezt éretlen állapotában a szántóföldön szétteríteni a legoktalanabb valami.

Szabályok a növények aláhelyezett trágya tekintetbe vételénél. —

a) Azon növények melyeknek kifejlési ideje kevesebb időt kíván a többieknél mint például: dohány, len, kerti növények általában, hogy kora érésüket elősegíthessük erőssen megörlelt trágyát használunk a termékenyítésre.

b) A gabnafajok alá egy általában közepszerű érelődést ért trágyával megelégszünk.

c) Vannak oly növények melyek

az egyszerű istálló trágya termékenységevel meg nem elégszenek, hanem e helyet más termékenyítő trágyát kívánnak magok alá. Ilyen pl. a répa fajok neme; a borsó és a szőlő. Közönségesen tudja van hogy a timár cser trágyával termékenyített szőlő erős zamatos bort terem.

d) A rétek takarmánynövények és kolompérnál mindenek előtt a télen tett trágyázás ajánlatos. Mig ellenben répa, tengeri, s egyáltalában a téli tartandó gabna nemek alá tavaszi trágyázás ajánlatos. Az éghajlat és az idő viszontagsága a földekrágyázásánál figyelmen kívül nem

hagyható. — Forró száraz időben kihordott legjobb trágyái is hatástalanul vész el.

A rétekre kihordandó higrágya legalkalmasabban történik akkor midőn azok hova vannak fedve, mivel a majdnem olvadni kezdő hó a legjobb trágya részeket éppen a növények gyökerére viszi.

Bécsi Tőzsde.

1878. 9/4.

Magyar arany-jaradék	86.—
Magyar) kincstári utalvány 1 kibocsát.	119.—
Magyar) kincstári utalvány 2 kibocsát.	109.—
Magyar kel.-vasut elsőbbség 2 kibocsát.	73.—

Magyar állami kötvény 1876.	64.75
Magyar vasuti kölesön	97.80
Magyar földtehermentési kötv.	78.25
Temesvári földtehermentés kötv.	77.—
Erdélyi földtehermentés kötv.	76.75
Horvát-Slavon földteherment. kötv.	—
Magyar szőlő váltáság kötv.	79.80
Oszt. egységes államadosság papban	61.45
Oszt. egységes államadosság ezüstben	65.35
Oszt. aranyjaradék	73.05
1860. állam sorsjegye	111.—
Oszt. nemzeti bankrészvény	796.—
Oszt. hitelrészvény	213.—
Magyar hitelbank	194.50
Ezüst	106.30
Os. k. arany	5.74
Napoleonkor	9.75
Német birod mark	60.—
London	121.75

Piaczi árjegyzők.

A tordai vásárra 1878. márcz. 19. hozott tárgyaknak

1 hectoliter Tisza buza	9 frt — kr
" Tavasz buza	— " — "
" Előgybuza	7 " 50 "
" Rozs	6 " — "
" Árpa	5 " — "
" Zab	2 " 75 "
" Törökbuza	6 " 50 "
méter mázsa Széna kötetlen	2 " 50 "
méter mázsa Alomszalma	— " 36 "
Tüzi fa köbméter	2 " 70 "
1 kilogramm Marhabús	36 " "
" Disznóbús	48 " "
" Turó	58 " "

Felelős szerkesztő és kiadó: Volz B.

H I R D E T É S E K.

VOLCZ és TÁRSA

Könyv és Papirkereskedésében Tordán kaphatók:

Vonalzott és tiszta könyvek; Hivatalok, egyletek magányzók, ügyvédek kereskedők, jegyzők és mindennemű iparral foglalkozók részére, vászonba vagy papírba kötve dús választékban. Másoló könyvek Kereskedők, Irodák sat. részére:

Román Népdalok és Balladák Moldován Gergelytől 1 frt. 20 kr. helyet csak 1 frt. o. é.

Iskolai könyvek Alsó- és Felső Népiskolák, Községi valamint felekezeti Iskolák részére is dús választékban.
Vers szemelvények Bálint Gyulától
Az Illem és Tisztesség arany szabályai

ára 25 kr.
ára 25 kr.

Önsegély, Orvosi tanácsadó több bonczani ábrával.

Dr. Ernst L.-től

ára 2 frt.

Selbsthilfe, ärztlicher rathgeber mit mehreren anatomischen abbildungen von Dr. Ernst L.

ára 2 frt.

Előfizethetni – illetőleg előjegyeztetni – lehet a következő művekre:

Kálmán a Szegedi Lelencz vagy Konstantinápoly rózsája című nagyhatású regényre TIHAMERTÓL, mely a folyamatban volt keleti háborút öleli fel és ebből meríti tárgyát, egyes füzet mely összeg a füzetek átvételekor fizetendő.

ára 25 kr.

Az Ördög fia című regény füzeteire.

ára 25 kr.

Ugyan ezek német nyelven is megrendelhetők.

Továbbá Szulejka vagy a Három Gyöngye című regény füzeteire. 25 kr.

Ugyan e művek megrendelői rendkívüli kedvezmény árakon megrendelhetik azok

OLAJNYOMATU JUTALOM KÉPEIT is VÁSZNRA SZÉLES ARANYKERETBEN,

Az ÖRDÖG ASSZONY régebbi megrendelői, annak folytatását szintén fenn irt könyvkereskedés által legbiztosabban eszközölhetik.

megtekinthetők e képek valamint megrendelési feltételei is

Vidékre járó ügynökünk szintén elfogad minden nemű előfizetést és előjegyzést.

Figyelemreméltó idegbajok- és nehezékekben szenvedőknek

Legújabbban feltalált gyógy mód szantalan halálatot mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban Értekezhetni reggel 8 óráig este 8 óráig

BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbeli megkeresésre is.

(15-94 102)

SYLVIVS BOAS urnak

Berlin Friedrichstrasse 22, I.

Kérem megküldését **Auxilium orientis**nek

Sondernohe posta állomás Oberdachstetten,
Bajorhon 1875 május 3-án

Dorsch, plébános.
Sondernohe május 27-én 1875

Tekintetes ur!

Vonatkozva május 5-ről keltett becses soraira, melyek mellett egy közönséges 10 éves beteg leányka részére Auxilium orientisét megküldötte, bátorlodom a szülői felkérésére folytatni tudatni, hogy a beteg a gyógyszer-adagot előirt módon használatát után ök a gyermekükét javulást vette észre.

A gyógyszer testalkotásu gyermek betegségeinek állapota küünös természetű, több hétké előtt görcsöské; melyek naponta 7-8-szor ismétlődnek kezdődött meg, mikor is érzékeny fejébe az agyban; szerencsétlenül annyira, hogy hirtelen ugrott fel olyankor az ággyban; szerencsétlenül a jelenleg megadottozott s a görcsök csak 1-2-szer újulnak meg. A fájdalom még igen heves s minden tagjában érz. Erőgya alig van és szellemi tevétsége is korlátozott.

Néve Kremer Borbára.
Ezen rose állapotánál a betegsége kétkütnös volna, ha némi rendszabályokat követe.

Dorsch Ödön plébános.
Sondernohe Junius 30-án 1875.

A görcsök elmúltak s csak akkor fordulnak elő, ha közönséges ételt eszik. Szeret s hozzájárul. Figyelmet most csak térdében érez, mert állami sem képes. Mindig szonjas és a vizet szereti. Szive táján fájdalmat érez. Betétsége óta 10 évvel érettebb gondolkodásuak látszik.
5 adag kúrtást sat.

Örömmel társíthatom, hogy patiensinik Kremer Borbára 24 nap óta a legjobb egészségre értek. A betegség tünetének híre stines már s a hónapok óta daghoz szegedi társunka, ki járn. nem volt képs most agrál tánczot. Erőgya megitt és virító kintésű. A szülők emétfogyva általán halájukat jácótt orvok sat.

Dorsch.
Sondernohe sept. 26-án 1875

Örömmel társíthatom, hogy patiensinik Kremer Borbára 24 nap óta a legjobb egészségre értek. A betegség tünetének híre stines már s a hónapok óta daghoz szegedi társunka, ki járn. nem volt képs most agrál tánczot. Erőgya megitt és virító kintésű. A szülők emétfogyva általán halájukat jácótt orvok sat.

Dorsch Ödön plébános.